

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Жешувський університет (Республіка Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

III Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

10 квітня 2018 року

**Харків
2018**

професійної підготовки може бути охарактеризована через глобальне розширення освітнього простору силами студентів за умови керівництва й супроводу викладачів. Вона спрямована на збереження і розвиток усього різноманіття культурних цінностей, норм, зразків і форм діяльності, існуючих в даному співтоваристві, та на передачу цієї спадщини, а також інноваційних новоутворень у молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Бордовская Н., Реан А. Педагогика : учебник. Санкт-Петербург, 2000. 304 с.
2. Джуринский А. Воспитание в России и за рубежом. Москва, 2004. 105 с.
3. Дмитриев Г. Многокультурность как дидактический принцип. *Педагогика*. 2000. № 10. С. 38–46
4. Концепція громадянського виховання. *Інформ. зб. МОН України*. 2000. № 22. С. 7–20.
5. Терно С. Полікультурна освіта: чи потрібна вона Україні? *Історія в школах України*. 2008. № 9. С. 15–20.

Ірина РЕВЕНКО

**ЕСТЕТИЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ
ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

Розкрито суть естетизації освітнього середовища як процесу створення сукупності факторів формування естетичної свідомості майбутнього вчителя. До таких факторів віднесено: соціальне оточення – студенти, викладачі, характер їх спілкування та взаємодії; предметно-просторове середовище. Визначено основні напрями та методи естетизації освітнього середовища.

Ключові слова: естетичне середовище, культурно-освітнє середовище, естетизація, методи естетизації освітнього середовища.

The essence of aestheticization of educational environment as a process of creating a set of factors for the formation of future teacher's aesthetic consciousness has been revealed. These factors include: the social environment – students, teachers, the nature of their communication and interaction; subject-spatial environment. The basic directions and methods of aestheticization of the educational environment have been determined.

Key words: aesthetic environment, cultural and educational environment, aestheticization, methods of aestheticization of educational environment.

Естетичне середовище педагогічного вишу як складова освітнього середовища відіграє надзвичайно важливу роль у професійній освіті майбутніх педагогів, оскільки сприяє розвитку і збагаченню їхньої емоційно-почуттєвої сфери, навчає сприймати і розуміти красу навколишнього світу та внутрішнього світу людини, забезпечує формування естетичних потреб, художньо-естетичних інтересів, смаків, ідеалів, у цілому здійснює позитивний вплив на становлення естетичної свідомості майбутніх учителів.

В. Бутенко, осмислюючи сутність культурно-освітнього середовища навчального закладу, пропонує розглядати його як естетичне явище, в якому

виявляють себе різні чинники впливу на свідомість людини. Учений також визначає складові культурно-освітнього середовища, які несуть естетичне навантаження та певним чином впливають на естетичний розвиток особистості: природна, предметна, соціальна та мистецька складові [1].

Естетизацію освітнього середовища розглядаємо як процес створення сукупності факторів, що впливають на формування особистості студента. До таких факторів віднесено: соціальне оточення – студенти, викладачі, характер їх спілкування та взаємодії; предметно-просторове середовище – аудиторії, предмети, що оточують студентів тощо. Естетизація освітнього середовища передбачає наповнення цих факторів впливу естетичним змістом.

З цією метою проводяться виховні та творчі заходи, спрямовані на гармонізацію міжособистісних взаємин, створення сприятливого соціально-психологічного клімату, забезпечення естетики предметно-просторового середовища.

Цікавою формою естетизації предметно-просторового середовища є проведення серед студентів конкурсу «дизайнерів» на краще оформлення аудиторій, який можна приурочити різним святкам: Новому року, Різдву, Дню закоханих, Жіночому святу 8 березня, Масляній, Великодню тощо. Проведення такого конкурсу сприяє зацікавленню студентів, виробленню позитивної мотивації до художньо-естетичної, творчої діяльності.

Для виявлення та розвитку художньо-творчих здібностей майбутніх учителів доцільно також проводити тематичні виставки-конкурси, де студенти можуть продемонструвати здібності у фотомистецтві, декоративно-прикладному, образотворчому мистецтві.

Прикладом тематики виставок-конкурсів, присвячених образотворчому мистецтву, може бути тема «Поезія рідного краю». Експозицію такої виставки складуть роботи, що втілюють образ краси рідної землі, за мотивами творів українських поетів. Конкурсна робота представляє собою композицію самого малюнку та естетично оформленого тексту поетичного твору або його фрагменту. Цінність такого конкурсу полягає в тому, що студенти не тільки мають можливість художньо-творчого самовираження, а й вивчають творчість вітчизняних авторів, аналізують та естетично оцінюють різні твори в процесі пошукової діяльності на початковому етапі підготовки робіт до конкурсу.

Проведення фотоконкурсів спрямовано на залучення широкого кола студентів до художньо-творчої діяльності, стимулювання їхнього інтересу до сучасних видів образотворчого мистецтва. Переваги фотоконкурсів як виховних заходів полягають в тому, що вони дають можливість залучити до образотворчої діяльності якомога більше студентів, дають можливість самореалізації тим студентам, які не мають практичних художніх навичок, але мають естетичні потреби та художній смак.

На фотоконкурсі можуть бути представлені роботи, які втілюють образи повсякденного студентського життя, образи дружби, святкові події або, наприклад, роботи з використанням комп'ютерної обробки та комп'ютерної графіки, які відображають природні явища, міські та природні пейзажі в різні пори року тощо.

Цікавим напрямом виставки-конкурсу є експозиція робіт з декоративно-прикладного мистецтва, яка передбачає виявлення та розвиток обдарувань студентів у народному мистецтві, заохочення їх до художньо-творчої самореалізації.

На виставці-конкурсі студенти можуть продемонструвати саморобні іграшки, сувеніри, предмети вжитку, що виготовлені з використанням народних традицій та символіки декоративно-прикладного мистецтва, елементів різьблення, вишивки, декоративного розпису, плетіння.

Для естетизації сфери спілкування студентів і викладачів, гармонізації їхніх стосунків доцільно організувати проведення сумісного дозвілля – виїзд до мальовничих куточків природи, відвідування історичних місць, туристичні походи, що створює відчуття радості студентського життя, радості спілкування з однокурсниками та викладачами. Реалізації цього завдання сприяє організація культурно-просвітницьких заходів (екскурсій культурно-історичними місцями рідного краю, відвідування музеїв, мистецьких виставок, театрів), при цьому вибір програми заходів повинен відбуватися в процесі сумісного обговорення куратора та студентського колективу, що відповідає принципам особистісно-діяльнісного підходу.

Також для гармонізації взаємин можна в межах освітнього процесу один-два рази на тиждень оголошувати День взаємоввічливості, регулярність проведення якого сприяє вихованню у студентів культури міжособистісних взаємин, норм моральної поведінки.

Ми погоджуємося з думкою Г. Корольової та Г. Петрової, що однією з умов ефективності застосування різних видів мистецтва в освітньому процесі є «створення емоційно-естетичної атмосфери в аудиторії, емоційне ставлення викладача до матеріалу, що вивчається, та слухачів, активізація аудиторії» [2, с. 128]. Тож поряд із словесними (бесідою, художньою розповіддю), наочними (ілюстрація, демонстрація) методами навчання доцільно використовувати методи емоційного стимулювання, зокрема метод створення ситуацій емоційно-естетичного переживання. Суть цього методу полягає у спеціальній організації умов, що охоплюють навколишню обстановку та забезпечують емоційність змісту навчального матеріалу, виразність викладу інформації для виявлення студентами яскравих емоцій (здивування, захоплення, естетичного задоволення тощо).

З метою ознайомлення студентів із різними жанрами музичного мистецтва доцільно організувати на факультетах музично-літературну вітальню, в яку запрошуються діячі мистецтв, викладачі музики, музичні виконавці. На музично-літературних вечорах можуть бути представлені різноманітні музичні жанри: авторська пісня, музика в стилі етно, класична музика.

Ефективною формою роботи, яка сприяє активізації художньо-естетичних та пізнавальних інтересів майбутніх учителів, є лекції-концерти. Цінність лекції-концерту як організаційної форми навчання полягає в її емоційній наповненості, завдяки якій покращується сприйняття та засвоєння інформації, відбувається стимулювання художнього та пізнавального інтересу. Лекції-концерти здійснюють особливий художньо-естетичний вплив через інтелектуальну та емоційно-

почуттєву сферу особистості. Така форма навчально-виховної роботи викликає в майбутніх фахівців живий інтерес і захоплення, що пояснюється легкістю, емоційністю комплексного сприйняття візуального та звукового матеріалу [3].

Цікавою формою роботи пошуково-творчого характеру є підготовка та проведення усного журналу мистецької спрямованості, метою якого є активізація пізнавальної діяльності студентів. Журнал може бути представлений такими рубриками, як-от: «Із історії світового мистецтва», «Сучасне українське мистецтво», «Новини культурного життя» тощо.

Під час естетизації освітнього середовища важливо, щоб всі форми та методи роботи складали цілісну систему, що підпорядковується єдиній меті – формування позитивної мотивації та ціннісного ставлення до педагогічної діяльності, сприяння розвитку емоційно-почуттєвої сфери, формування складових естетичної свідомості майбутніх учителів [3].

Список використаних джерел

1. Бутенко В. Г. Культурно-освітнє середовище навчального закладу як важливий чинник формування естетичного світогляду молоді. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології* : зб. наук. пр. Херсон, 2010. Вип. 2. С. 153–158.
2. Королева Г. И., Петрова Г. А. Система эстетической подготовки студентов в высших учебных заведениях. Казань, 1984. 182 с.
3. Попова О. В., Ревенко І. В. Підготовка майбутніх учителів гуманітарного профілю до художньо-естетичного виховання підлітків : монографія. Харків, 2014, 196 с.

Людмила РИБАЛКО

САМОАНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЇ-СТУДІЇ З ПЕДАГОГІКИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

Доведено роль і значущість педагогіки для становлення майбутнього викладача в умовах магістратури. Обґрунтовано доцільність використання альтернативних форм проведення лекцій у закладах вищої освіти. Наведено приклад самоаналізу проведеної лекції-студії з педагогіки на тему «Професійно-педагогічна компетентність викладача» для слухачів магістратури.

Ключові слова: компетентність особистості, викладачі, заклад вищої освіти, педагогіка, лекція, співпраця.

The role and significance of pedagogy for formation of future teacher in the conditions of the magistracy have been revealed. The feasibility of using the alternative forms of giving lectures in higher education institutions has been substantiated. An example of self-analysis of the conducted lecture-studio on pedagogy on the topic «Professional and pedagogical competence of a teacher» for students of the magistracy has been given.

Key words: competence of a person, lecturers, institution of higher education, pedagogy, lecture, cooperation.

Неїжпапа Людмила	288
Сприяння професійному самовизначенню студентів в умовах вищої школи	
Перетяга Людмила	291
Музей іграшки в системі професійної підготовки майбутніх педагогів	
Попов Володимир	294
Інноваційна діяльність викладача вищого закладу освіти: суть, технологія формування	
Прокопенко Андрій, Доценко Світлана	298
Цифрова грамотність майбутніх учителів у контексті STEM-освіти	
Раковська Альона	301
Полікультурна освіта як актуальна проблема сучасної української педагогіки	
Ревенко Ірина	304
Естетизація освітнього середовища закладу вищої педагогічної освіти	
Рибалко Людмила	307
Самоаналіз досвіду проведення лекції-студії з педагогіки для майбутніх викладачів	
Рогова Тетяна	311
Гуманізація управління в сучасній системі освіти	
Слюсаренко Олег	314
Соціокультурні функції змагань у студентському спорті	
Судакова Наталія, Єфімова Юлія	317
Формування професійної компетенції вчителя: теорія та практика	
Тельнова Олена	320
Компетентнісний підхід як основа професійної підготовки майбутніх дизайнерів	
Тихонович Вікторія	323
Підготовка майбутніх учителів до гуманістичного виховання учнів	
Ткаченко Лідія	326
Риторичний аспект у підготовці сучасного вчителя	
Ткачова Наталія, Кабанська Ольга	329
Формування іншомовної компетентності у майбутніх учителів закладів загальної середньої освіти	
Тонне Олена	333
До проблеми організації самостійної пізнавальної діяльності вчителів у процесі підвищення кваліфікації	
Трубавіна Ірина	336
Аналіз потреб у навчанні дорослих із числа внутрішньо переміщених осіб	
Фендріков Костянтин	339
Медіа-грамотність у вимірі компетентнісного підходу в освіті	
Цзі Іпін, Чень Хуейхуей	342
Формування пізнавального інтересу студентів	